

Ympäristöministeriölle

Dnro: YM7/600/2015

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi asuntosäästöpalkkiolain 3 §:n muuttamisesta

FK KANNATTAÄ ASP-JÄRJESTELMÄN ALAIKÄRAJAN LASKEMISTA ILMAN TARPEETTOMIA RAJAUKSIA

Ympäristöministeriö on pyytänyt Finanssialan Keskusliiton (FK) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi asuntosäästöpalkkiolain 3 §:n muuttamisesta. FK lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

1 ASP-järjestelmän kehittämisen aika on nyt

Kannatamme ehdotusta, jonka mukaan jo 15 vuotta täyttänyt voisi ryhtyä asuntosäästötallettajaksi. Ehdotus on tärkeä, ja pidämme hyvänä sitä, että muutosta on ryhdytty valmistelemaan ripeästi ja huolellisesti. Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä on toimiva yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyön malli, joka kannustaa oman asunnon ostamisesta kiinnostuneita nuoria etukäteissäästämiseen. Mallin myötä lainatarve vähenee, ja asuntovelallinen saa suojaa korkojen nousua vastaan sekä valtion takauksen luotolleen.

FK on pitänyt ASP-järjestelmän kehittämistä juuri nyt erittäin tärkeänä, sillä vuonna 2016 voimaan tuleva enimmäisluototussuhdetta koskeva sääntely tulee entisestään korostamaan etukäteissäästämisen tarvetta. Sen vaikutukset ovat suurimpia juuri ensiasunnon ostajille, jotka eivät voi hyödyntää esimerkiksi aiemman asunnon myynnistä saatavia tuloja vaaditun omarahoitusosuuden kattamiseen.

2 Säästämisen aloittamista ei voida rajata omalla työllä ansaittuihin varoihin holhoustoimilain nojalla

FK ei pidä tarkoituksenmukaisena luonnoksessa tehtyä rajausta omalla työllä ansaittuihin varoihin. Luonnoksen mukaan "alle 18-vuotias voisi ryhtyä asuntosäästötallettajaksi vain, jos asuntosäästösopimuksessa sovitaan, että talletukset koostuvat niistä varoista, joita alaikäinen voi holhoustoimesta annetun lain mukaan itse vallita eli jotka on ansaittu omalla työllä".

Holhoustoimilain tavoitteena ja edunvalvonnan tarkoituksena on valvoa vajaavaltaisen päämiehen, tässä tapauksessa alaikäisen, etua ja oikeutta. Edunvalvonta on hallituksen esityksen (HE 146/1998) mukaisesti ensisijaisesti taloudellisten asioiden hoidon järjestämistä ja taloudellisten etujen valvontaa. Holhoustoimilain 39 §:ssä on annettu tarkempaa sääntelyä päämiehen omaisuuden säilyttämisestä. Sen 1 momentin mukaisesti edunvalvojan on säilytettävä omaisuus, jota päämies edunvalvonnan kestäessä tai myöhemmin tarvitsee asumista tai elinkeinon harjoittamista varten tai jolla muutoin on päämiehelle erityistä arvoa. Minitun 39 §:n 2 momentissa todetaan lisäksi, että muu omaisuus, jota ei ole käytettävä elatukseen tai muihin päämiehen tarpeisiin, on sijoitettava siten, että sen säilymisestä on riittävä varmuus ja että sille saadaan kohtuullinen tuotto.

FK katsoo, että ainoastaan ASP-säästämisen salliminen 15 vuotta täyttäneille ilman ehdotettua rajausta omalla työllä hankittuihin varoihin on linjassa holhoustoimilain yleisten tavoitteiden kanssa. On vaikea löytää ASP-tallettamista parempaa keinoa

säilyttää elatuksesta ja muista tarpeista yli jäävä omaisuus lain edellyttämällä tavalla varmasti ja kohtuullisella tuotolla. Ehdotettu rajoitus perustuu holhoustoimilain yksittäiseen säännökseen, johon nojaten ei voida vaarantaa holhoustoimilain tavoitetta. Rajoitus sulkisi merkittävältä osin ASP-tilin pois tarjolla olevien säästömuotojen valikoimasta, eikä se näin ollen edistä alaikäisten taloudellista etua holhoustoimilain tavoitteen mukaisesti.

FK nostaa esiin, että nuori voi samaisen holhoustoimilain 25 §:n nojalla saada oikeuden vallita myös muita varoja. Holhoustoimilain 25 §:n mukaisesti vajaavaltaisella on oikeus määrätä siitä, minkä hän on vajaavaltaisuuden aikana omalla työllään ansainnut, ja siitä, minkä edunvalvoja on holhoustoimilain 38 §:n mukaisesti antanut hänen vallittavakseen. Holhoustoimilain 38 §:n mukaisesti edunvalvoja voi jättää päämiehensä vallittavaksi käyttövarojen lisäksi muutakin omaisuutta, jos se on päämiehen edun mukaista. Hallituksen esityksen mukaan vajaavaltaisella on oikeus vapaasti määrätä vallintaansa jätetystä omaisuudesta. Vajaavaltaisella on oikeus esimerkiksi avata tili näillä perusteilla saatuja varoja varten.

Viisitoista vuotta täyttäneen nimenomainen oikeus tallettaa eri perusteilla saamiaan varoja on tunnistettu myös luottolaitoslaissa. Luottolaitoslain (610/2014) 15 luvun 8 §:ssä säädetään vajaavaltaisista tilinomistajista. Sen mukaan viisitoista vuotta täyttänyt vajaavaltainen voi itse tehdä talletuspankin kanssa talletusta koskevan sopimuksen niistä varoista, joista hänellä holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 25 §:n 1 momentin mukaan tai muulla perusteella on oikeus määrätä, sekä tallettaa ja nostaa varoja ja muutoinkin määrätä talletuksesta. Mainittu ASP-säästämiselle ehdotettu rajaus pelkästään omalla työllä ansaittuihin varoihin on siten ristiriidassa luottolaitoslain vajaavaltaisen talletussopimuksia koskevan säännöksen kanssa.

FK korostaa lisäksi, että kun nuori avaa itselleen edellä kuvatun tilin omia ansiotuloja tai muita holhouslain 25 §:n mukaisia tuloja varten, ei edunvalvojalla ole siihen käyttöoikeutta. Käsiteltävänä olevalla lakimuutoksella pyritään kannustamaan nuoria säästämisen varhaiseen aloittamiseen ja siten kantamaan vastuuta omasta tulevaisuudestaan. Lainsäädännössä on kohtuullista luottaa nuoren kykyyn itse päättää myös säästämiensä varojen käytöstä niiden lähteestä riippumatta ja edunvalvojen siihen puuttumatta.

3 Säästämisen aloittamista ei voida rajata omalla työllä ansaittuihin varoihin myöskään hallitusohjelman nojalla

Mainittuun rajaukseen liittyy vakavia käytännön ongelmia. Varojen korvamerkitseminen on FK:n kokemusten mukaan erittäin vaikeaa eikä käytännössä vastaa tarkoitustaan. On selvää, ettei lainsäädännössä voida lähteä siitä, että korkotuen saadakseen pankin olisi valvottava ja nuoren osoitettava, kuinka ASP – tilille talletetut varat on hankittu.

FK painottaa, että luonnoksessa ehdotettu rajaus ei perustu hallitusohjelman kirjaukseen. Rajaus ei ole myöskään linjassa hallitusohjelman yleisten sääntelyä koskevien tavoitteiden kanssa. Hallitusohjelmassa mainitaan hallituskauden tavoitteena esimerkiksi kansalaisten arjen ja yritystoiminnan merkittävä helpottaminen turhaa sääntelyä purkamalla, hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla. Kuitenkin nyt ehdotettu rajaus on omiaan aiheuttamaan tarpeetonta taakkaa sekä nuorelle että pankille. Näin ollen tämä hallinnollista taakkaa aiheuttava rajaus on ristiriidassa hallitusohjelman keskeisen tavoitteen, turhan sääntelyn purkamisen ja välttämisen kanssa.

Yhteiskuntapoliittisesti sillä ei pitäisi olla merkitystä, mitä varoja nuori säästää ja

mitä varoja hän käyttää arkisiin hankintoihinsa. Emme näe järkevää perustetta sille, miksi nuori ei voisi niin halutessaan tallettaa esimerkiksi rippilahjaksi tai isovanhemmiltaan saamiaan varoja ASP-tilille, jos hän näin päättää yhdessä edunvalvojansa kanssa. On hyvä huomioida, että myös monissa eri tahojen valmistelemissa oman talouden hallinnan ohjeissa kannustetaan laittamaan ylimääräiset rahat säästöön tai sijoittamaan ne. Säännöllisiä tuloja, esimerkiksi palkkaa, tulisi ensisijaisesti käyttää arjen välttämättömiin kulutustuotteisiin. Luonnoksessa tehty rajaus ei anna tämänkaltaiseen taloudenhallinnan opetteluun mahdollisuutta. Kun hallitus on tietoisesti päättänyt ASP-järjestelmän laajentamisesta yhä useamman käyttöön, olisi heikompien asuntosäästämisen mahdollisuuksien säätäminen 15–18-vuotiaille ristiriidassa myös nuorten tasavertaisen kohtelun kanssa.

FK esittää luonnoksessa ehdotetun omalla työllä hankittuja varoja koskevan rajauksen poistamista perusteettomana. Laki tulee säätää säätämistä siten, että ainoastaan lain 3 §:n 1 momenttia muutetaan seuraavaan muotoon: ”Asuntosäästötallettajaksi voi ryhtyä henkilö, joka ennen tallettamisen aloittamista on täyttänyt 15 vuotta mutta ei 40 vuotta. Aviopuolisot ja rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) mukaisessa parisuhteessa olevat voivat ryhtyä yhdessä asuntosäästötallettajiksi, vaikka toinen puoliso on täyttänyt 40 vuotta.”

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO